

ÖPPET BREV TILL EU-KOMMISSIONEN

EU-reglering om minimilöner är inte lösningen

Vi är djupt oroad och bekymrade över att EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen inte uteslöt EU-reglering om minimilöner, när hon den 16 september i år höll det årliga talet om EU:s tillstånd. Von der Leyen tydliggjorde EU-kommissionens avsikt att presentera ett regleringsförslag om minimilöner och hon lovade att förslaget kommer att skydda de nationella systemen. Hon specificerade dock varken vilken typ av reglering som är planerad, eller förklarade på vilket sätt EU-kommissionen kommer att skydda nuvarande välfungerande system där löner enbart regleras genom kollektiva förhandlingar.

Vårt ifrågasättande av det tilltänkta initiativet grundar sig inte enbart på en oro för arbetsmarknadsparternas autonomi. En rättsakt om minimilöner som inte respekterar begränsningarna i EU-fördragen, riskerar att bli kontraproduktiv för syftet att uppnå ett socialt Europa som baseras på starka arbetsmarknadsparter och kollektiva förhandlingar. Därför skickade den skandinaviska fackföreningsrörelsen den fjärde september i år in ett eget svar till EU-kommissionen rörande europeiska minimilöner.

Fördraget om Europeiska Unionens Funktionsätt (EUF-fördraget), undantar löneförhållanden samt förenings- och strejkrätten från den kompetens som tillfaller EU. Även om det finns ett behov för social sammanhållning och bättre arbetsvillkor i Europa, fastslår artikel 153.5 i EUF-fördraget tydligt att varje medlemsland är ansvarigt för sitt eget lönebildningssystem. Detta är en logisk och nödvändig skyddsmekanism då arbetsmarknadsmodellerna i EU väsentligt skiljer sig åt. Att acceptera EU:s kompetens gällande löneförhållanden, är ett riskabelt tillvägagångssätt. Det skulle inte endast betyda att EU får möjlighet att höja och sänka lönenivåer, utan även att andra områden som är grundläggande för de olika arbetsmarknadernas funktionssätt - såsom förenings- och strejkrätten - skulle kunna bli föremål för EU-reglering och granskning av EU-domstolen.

Artikel 153.5 i EUF-fördraget är av betydelse för alla länder med självreglerande kollektivavtalade arbetsmarknadssystem, samt är en grundläggande förutsättning för våra länders medlemskap i eller anslutning till EU. Undantagen i artikel 153.5 i EUF-fördraget utgör alltså ett avgörande skydd för de nordiska kollektivavtalsmodellerna.

Vi behöver skydda våra arbetsmarknadsparters autonomi, då dessa i första hand är ansvariga för en väl fungerande arbetsmarknad. Varken våra nationella regeringar, parlament eller EU-institutionerna, bör ingripa i lönesättningen.

Kommissionen har lovat att skydda den nordiska modellen - ett löfte som låter bra, men som är omöjlig att upprätthålla i förhållande till införandet av en EU-reglering om löner. När ett direktiv väl har antagits, är det tillämpligt på alla medlemsstater. Noggranna juridiska analyser visar att det varken finns eller kommer att finnas några givna undantag för ett eller flera länder eller arbetsmarknadssystem.

Vi befärar att en EU-reglering både kommer att störa arbetsmarknadsparternas lönesättning - samt leda till en begränsning av fackföreningarnas och arbetsgivarnas självreglering. I våra länder kommer ett direktiv att ha direkta och negativa effekter på fackliga förhandlingar och lönebildningen, vilket i sista hand kommer påverka faktiska lönenivåer.

Vi förstår behovet av högre löner och bättre fungerande arbetsmarknader. Men vad Europa behöver är mer fackliga förhandlingar och starkare arbetsmarknadsparter, inte en begränsning för social dialog och lönebildning. De som argumenterar för minimilönelagstiftningen hänvisar ofta till detta som ett sätt att öka EU:s legitimitet. I många medlemsstater kan dock resultatet bli det motsatta - ett ingripande i väl fungerande arbetsmarknadsmodeller kan komma att leda till minskad legitimitet och att stödet för EU urholkas.

Mycket mer kan göras både av EU och dess medlemsstater för att främja ett socialt Europa.

På EU-nivå kan till exempel kapacitetsuppbyggnad och social dialog främjas genom en ny särskild EU-fond. EU skulle kunna stödja kollektiva förhandlingsstrukturer och system för lönestatistik och benchmarking, utan att störa arbetsmarknadsparternas autonomi.

Benchmarking av statistik om löner och kollektiva förhandlingar kan också vara ett användbart verktyg för att sätta press på medlemsstaterna att främja kollektiva förhandlingar.

Laval-målet och dess efterdyningar visar att EU-domstolen har bidragit till social dumpning genom att sätta fri rörlighet för tjänster framför arbetstagarnas villkor. En översyn av EU:s regler om offentlig upphandling, som skulle göra det möjligt för staten att skapa incitament för att ingå och iakttä kollektivavtal, skulle kunna övervägas. Ett nytt EU-initiativ om system för minimiinkomster, som skyddar rätten till ett anständigt liv och bekämpar fattigdom, kan också övervägas om det respekterar nationell kompetens och parternas autonomi.

Alla åtgärder på EU-nivå måste, i enlighet med fördraget, skydda arbetsmarknadsparternas autonomi. Varje initiativ måste främja och skydda branschvisa kollektiva förhandlingar, inte undergräva dem.

Att införa EU-regler på löneområdet kommer inte att vara nyckeln till högre löner och bättre arbetsvillkor för Europas arbetare. Kommissionens egna siffror illustrerar det mycket tydligt. I de länder där arbetstagare idag inte kan leva på sin lön finns redan lagstadgade minimilöner. Kommissionen bör därför istället föreslå åtgärder som skulle kunna göra en verklig skillnad för arbetstagare i Europa, åtgärder som främjar social dialog och kollektiva förhandlingar.

Som bekräftades vid rådets möte i början av september är det bara ett fåtal EU-länder som kan stödja bindande reglering inom löneområdet. En majoritet kan endast godta icke-bindande åtgärder.

Kommissionär Nicolas Schmit har förklarat att "det som inte är trasigt inte ska lagas". Det är dags att uppfylla detta löfte och avstå från att föreslå åtgärder på EU-nivå som undergräver våra kollektiva förhandlingsmodeller och arbetsmarknadssystem.

Lizette Risgaard
Ordförande FH, Danmark

Bente Sorgenfrey
Första vice ordförande FH Danmark

Hans-Christian Gabrielsen
Ordförande LO Norge

Peggy Hessen Følsvik

Vice ordförande LO, Norway

Ragnhild Lied
Ordförande Unio Norge

Kjetil Rekdal
Vice ordförande Unio Norge

Erik Kollerud
Ordförande YS Norge

Hans-Erik Skjæggerud
Vice ordförande YS, Norway

Susanna Gideonsson
Ordförande LO Sverige

Therese Guovelin
Första vice-ordförande LO Sverige

Therese Svanström
Ordförande TCO Sverige

Peter Hellberg
Vice ordförande TCO Sverige

Göran Arrius,
Ordförande Saco Sverige